

kinderombudsman

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Rapport

Onderzoek naar het handelen van een school na een incident tussen een meester en een kind

Oordeel

De Kinderombudsman vindt de klacht ten aanzien van de veilige schoolomgeving gegrond.
De Kinderombudsman vindt de klacht ten aanzien van de hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs ongegrond.

Nummer: KOM004/2025
Datum: 26 augustus 2025

Onderzoek naar het handelen van een school na een incident tussen een meester en een kind

© Kinderombudsman, 26 augustus 2025

Kinderombudsvrouw

Margrite Kalverboer

Kinderen hebben rechten

Deze zijn onder meer vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag. De rechten gelden voor iedereen onder de achttien jaar.

De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naar aanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij – gevraagd en ongevraagd – het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassenen, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.kinderombudsman.nl

INHOUD

Samenvatting	5
1 De klacht	6
1.1 Inleiding	6
1.2 De klacht bij de Kinderombudsman.....	6
1.3 Wat ging er vooraf aan de klacht bij de Kinderombudsman	6
2 Wat zijn de bevindingen: feiten en meningen	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Feiten.....	8
2.3 Meningen	9
3 Beoordeling	14
3.1 Inleiding	14
3.2 De klacht.....	14
3.3 De beoordeling van de Kinderombudsman	14
3.4 Toelichting op het oordeel	14
3.5 De verschillende protocollen.....	17
4 Conclusie en aanbevelingen.....	18
4.1 Inleiding	18
4.2 Conclusie	18
4.3 Aanbevelingen	18
Bijlage 1: Kinderrechtelijk kader en Nederlandse wet.....	19

Samenvatting

Wie is Viliger

Dit rapport gaat over Viliger (niet zijn echte naam). Hij houdt van gamen en kan heel goed stripverhalen tekenen. Viliger is hoogbegaafd en kreeg les op een afdeling voor fulltime meer- en hoogbegaafdheidsonderwijs.

Wat is er gebeurd

Toen Viliger in groep 8 zat, ontstond er tijdens de gymles een discussie tussen Viliger en de meester. Viliger sloeg de meester met zijn tas en de meester zette Viliger uiteindelijk op de bank in de kleedkamer. Twee weken later vertelde Viliger zijn ouders dat de meester hem daarbij bij de keel had vastgepakt. De ouders meldden Viliger daarna ziek op school. Viliger is toen een tijd niet naar school gegaan. Uiteindelijk ging Viliger een deel van de dagen weer naar school. Het lukte de ouders en de school niet om afspraken te maken om Viliger weer alle dagen naar school te laten gaan.

De klacht

De ouders klaagden namens Viliger dat de school niet zorgde voor een veilige schoolomgeving nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt. Daarna bood de school volgens hen geen geschikte hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs. De school hield volgens hen bij dit alles onvoldoende rekening met de mening van Viliger.

Het onderzoek van de Kinderombudsman

De Kinderombudsman besloot onderzoek te doen naar de klacht. Dit betekende dat de Kinderombudsman onderzocht of de school goed was omgegaan met de kinderrechten van Viliger nadat hij vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt.

Wat vindt de Kinderombudsman

Het is de Kinderombudsman duidelijk geworden dat het incident tussen Viliger en de meester een enorme impact had op Viliger, zijn ouders en de school. De Kinderombudsman vindt dat de school op grond van het Kinderrechtenverdrag aan Viliger had moeten vragen wat hij nodig had om zich weer veilig te voelen op school. Door dit niet te doen stelde de school het belang van Viliger onvoldoende voorop en voldeed zij onvoldoende aan zijn rechten om zijn mening te geven en op ontwikkeling, bescherming tegen geweld en onderwijs. De Kinderombudsman vindt de klacht van Viliger en zijn ouders daarom op het punt over de veilige schoolomgeving terecht. Daarnaast vindt de Kinderombudsman dat de school zich bij het bieden van hulp en begeleiding bij het (thuis)onderwijs uiteindelijk wel voldoende hield aan de kinderrechten van Viliger. De school zorgde ervoor dat, binnen de mogelijkheden die er waren, Viliger zich kon blijven ontwikkelen en onderwijs kon volgen. De Kinderombudsman vindt daarom dat Viliger en zijn ouders met dit deel van de klacht geen gelijk hebben.

Aanbevelingen van de Kinderombudsman

De Kinderombudsman vindt dat de school kan leren van de klacht. Daarom adviseert de Kinderombudsman om voortaan bij beslissingen over de veiligheid van kinderen op school en het bieden van thuisonderwijs de stappen uit "Het beste besluit voor het kind" te volgen. Daarnaast adviseert de Kinderombudsman de school om er op voorhand voor te zorgen dat duidelijk is welk protocol van toepassing is, om de tekst uit het protocol "fysiek beperkend handelen"¹ om te zetten in kindvriendelijke taal en om de leerlingen over dat protocol te informeren.

¹ Een protocol is een lijst met afspraken waarin staat hoe moet worden gehandeld in bepaalde situatie. In het protocol "fysiek beperkend handelen" staan afspraken over wanneer een leraar een leerling lichamelijk mag vastpakken.

1 De klacht

1.1 Inleiding

Dit rapport gaat over Viliger.² Hij houdt van gamen en kan heel goed stripverhalen tekenen. Viliger volgde op de school³ onderwijs op een afdeling voor fulltime meer- en hoogbegaafdheidsonderwijs. Toen Viliger in groep 8 zat, ontstond er tijdens de gymles een discussie tussen Viliger en de meester. Viliger sloeg de meester daarbij met zijn tas en de meester zette Viliger uiteindelijk op de bank in de kleedkamer. Twee weken later vertelde Viliger zijn ouders dat de meester hem bij de keel had vastgepakt. De ouders meldden Viliger daarna ziek op school. Viliger en zijn ouders zijn het niet eens met de manier waarop de school tijdens en na het incident in de kleedkamer handelde.

1.2 De klacht bij de Kinderombudsman

De Kinderombudsman heeft op basis van de wet de taak om te toetsen of organisaties, waaronder scholen, in lijn handelen met de kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag.⁴ In dit onderzoek staat de volgende klacht centraal:

"De school zorgde niet voor een veilige schoolomgeving nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt. Daarna bood de school geen geschikte hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs. De school hield bij dit alles onvoldoende rekening met de mening van Viliger."

De Kinderombudsman merkt op dat hij ziet dat het incident tussen de meester en Viliger een enorme impact had op Viliger, zijn ouders en de school. De Kinderombudsman kan alleen niet vaststellen wat er tussen Viliger en de meester in de kleedkamer is gebeurd. Viliger en de meester verschillen hierover van mening en er waren geen anderen bij aanwezig. De Kinderombudsman kan daarom geen oordeel geven over wat er in de kleedkamer is gebeurd. De focus van het onderzoek van de Kinderombudsman is of de school in lijn met Viligers kinderrechten heeft gehandeld nádat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt.

1.3 Wat ging er vooraf aan de klacht bij de Kinderombudsman

De ouders klaagden op 12 januari 2023 bij het schoolbestuur over het incident tussen Viliger en de meester. Daarnaast voelden de ouders zich niet gehoord door de school. Het schoolbestuur verklaarde deze klacht op 23 februari 2023 ongegrond, omdat het schoolbestuur vond dat de meester had ingegrepen op een wijze die acceptabel en passend was. Daarbij vond het schoolbestuur dat de ouders genoeg waren betrokken bij en geïnformeerd over een passende aanpak bij incidenten.

Omdat de ouders niet tevreden waren met de reactie van het schoolbestuur, dienden zij op 20 februari 2023 een klacht in bij de landelijke commissie voor het christelijk onderwijs (hierna: de klachtencommissie). Zij klaagden dat de school niet ingreep naar aanleiding van een ernstig incident en dat de school geen (tijdige) oplossing bood voor een veilige terugkeer van Viliger naar school. De ouders vonden dat zij verantwoordelijk werden gehouden voor het huiswerk van Viliger, terwijl de school weinig tot geen materiaal en

² Viliger is een door het kind zelf verzonden naam om zijn privacy te beschermen.

³ De naam van de school wordt niet genoemd in dit rapport om de privacy van Viliger te beschermen.

⁴ Artikel 11b lid 1 Wet Nationale ombudsman.

begeleiding bood. Tot slot klaagden zij erover dat de school het incident alleen intern wilde bespreken en dat de school geen protocol⁵ had met betrekking tot fysiek beperkend handelen.

Na de hoorzitting van de klachtencommissie zijn de ouders, de school en Viliger onder begeleiding van een herstelbemiddelaar met elkaar in gesprek gegaan. Uiteindelijk was het niet gelukt om de relatie te herstellen. De klachtencommissie deed daarom op 9 januari 2024 uitspraak. De klachtencommissie verklaarde de klacht – met uitzondering van het klachtonderdeel over de interne klachtbehandeling – ongegrond.

De klachtencommissie vond dat de school de behandeling van de klacht bemoeilijkte door voorwaarden te stellen aan een herstelgesprek, zoals het intrekken van de klachtenprocedure bij de klachtencommissie. De school was er onvoldoende in geslaagd om ouders uit te leggen dat het niet in het belang van Viliger en de meester was om meerdere mensen te betrekken in een herstelgesprek. Ook hielp het niet dat gesprekken kort van tevoren werden afgezegd of voortijdig werden beëindigd. Uiteindelijk werd er geen herstelgesprek gevoerd tussen Viliger en de meester. De klachtencommissie vond het klachtonderdeel over de interne klachtbehandeling daarom gegrond. Verder kon de klachtencommissie op basis van de verschillende verklaringen niet vaststellen wat er tussen Viliger en de meester was gebeurd. De klachtencommissie begreep daarom dat het bestuur van de school geen straf aan de meester oplegde. Daarnaast gaf de klachtencommissie aan dat zij alleen in objectieve zin kon beoordelen of sprake was van een veilige schoolomgeving. De klachtencommissie vond dat dat het geval was. De school beschikte namelijk over een schoolveiligheidsplan en een protocol "grenzen aan gedrag". In dit geval had de school volgens het protocol "grenzen aan gedrag" gehandeld. De school was niet verplicht om een protocol "fysiek beperkend handelen" op te stellen, maar de school was daar na het incident toch toe overgegaan. De klachtencommissie deed daarom geen aanbeveling tot het opstellen van zo'n protocol.

De ouders van Viliger waren het niet eens met het oordeel van de klachtencommissie en het schoolbestuur. Zij legden de klacht daarom namens Viliger voor aan de Kinderombudsman. De Kinderombudsman besloot vervolgens onderzoek te doen naar het handelen van de school nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt.

⁵ Een protocol is een lijst met afspraken waarin staat hoe moet worden gehandeld in bepaalde situaties.

2 Wat zijn de bevindingen: feiten en meningen

2.1 Inleiding

De Kinderombudsman sprak met Viliger, zijn ouders en de school. Ook stelde de Kinderombudsman schriftelijke vragen aan de school. Verder beschikte de Kinderombudsman over diverse stukken, zowel van de ouders van Viliger als van de school. Op basis van alle informatie stelde de Kinderombudsman een verslag op met de bevindingen (feiten en meningen). Viliger, zijn ouders en de school mochten hierop reageren. Op basis daarvan zijn de bevindingen waar nodig aangepast en aangevuld.

2.2 Feiten

Viliger volgde vanaf 1 oktober 2021 op de school onderwijs binnen een afdeling voor meer- en hoogbegaafde kinderen. Er waren in totaal drie klassen voor meer- en hoogbegaafde kinderen op de school. Op 8 oktober 2021 was met de juf van Viliger van groep 7 afgesproken dat Viliger een time-out mocht nemen in de kleedkamer bij de gymles. Hij zou dan een boek lezen en mocht de les weer in als hij tot rust was gekomen.

Vanaf het schooljaar 2023/2024 zit Viliger op de middelbare school.

Het incident

Toen Viliger in groep 8 zat, kreeg Viliger tijdens de gymles op 18 november 2022 onenigheid met een medeleerling. Viliger ging naar de kleedkamer om de afgesproken time-out te nemen. De meester volgde Viliger naar de kleedkamer, omdat de meester wilde voorkomen dat Viliger weg zou lopen. Viliger vroeg de meester om weg te gaan. Toen de meester dat niet deed, sloeg Viliger de meester met zijn tas. Uiteindelijk pakte de meester Viliger vast en zette hem op de bank in de kleedkamer. De meester belde toen een collega voor hulp. De meester en Viliger verschillen van mening of de meester Viliger tijdens deze situatie bij zijn keel heeft vastgepakt. Viliger kreeg na het incident een officiële time-out⁶ van de school opgelegd: hij werd de rest van de dag buiten zijn klas geplaatst. Aan het einde van de dag besprak de meester samen met een collega en Viliger de situatie. De ouders zijn diezelfde dag over het incident geïnformeerd via de ouderapp.

Contact tussen de ouders en de school over het incident

Op 7 december 2022 lieten de ouders aan de school weten dat Viliger hen de avond ervoor had verteld dat de meester hem tijdens het incident bij zijn keel had vastgepakt. Daarbij meldden de ouders Viliger ziek. Later die dag vond een gesprek tussen de ouders en meester plaats. Viliger ging vanaf die dag niet meer naar school. De ouders, de intern begeleider (IB-er)⁷, directrice en meester spraken op 8 december 2022 met elkaar over wat er was gebeurd tussen Viliger en de meester. Volgens de school kon Viliger gewoon weer terug naar school komen, maar de ouders gaven aan dat er sprake was van een gebrek aan vertrouwen dat het veilig zou zijn voor Viliger. Vervolgens spraken de ouders, IB-er, leraren en tijdelijke directrice en orthopedagoog⁸ op 20 december 2022 met elkaar over de terugkeer van Viliger naar school. Dit gesprek is eerder beëindigd omdat de ouders en de school het niet eens waren over de aanwezigheid van de orthopedagoog.

⁶ Dit is een time-out die de school aan een leerling oplegt. Dat is een ander soort time-out dan de afspraak dat Viliger vrijwillig naar de kleedkamer zou mogen gaan als hij tot rust wilde komen tijdens de gymles.

⁷ Dit is iemand op school die verantwoordelijk is voor de zorg voor leerlingen. Hij/zij helpt leraren en ouders met hulpvragen over kinderen.

⁸ Dit is iemand die gespecialiseerd is in ontwikkelings-, opvoedings- en leerproblematiek.

Aangepast rooster en gedeeltelijk thuisonderwijs

De ouders vroegen op 8 januari 2023 aan de school om een aangepast rooster voor Viliger, omdat er volgens hen nog geen zicht was op een veilige terugkeer van Viliger naar school in de nabije toekomst. De school vroeg niet aan Viliger zelf of hij deels thuisonderwijs wilde volgen, maar de school deelde met de ouders op 11 januari 2023 wel een plan voor een aangepast rooster. Vanaf 23 januari 2023 kreeg Viliger werk mee naar huis. Vanaf 12 februari 2023 ging Viliger weer op maandagen en dinsdagen naar school. Op die dagen zat Viliger in zijn eigen klas en was de juf er (in plaats van de meester). Vanaf 14 maart 2023 kreeg Viliger op woensdagen dyslexiebegeleiding en zat hij bij groep 7.

Onderwijsconsulent

De school nam in januari 2023 contact op met een onderwijsconsulent. In februari en maart 2023 vonden er gesprekken tussen de school, de ouders en de onderwijsconsulent plaats. Daarbij werden afspraken gemaakt over het herstel van vertrouwen en de werkkrelatie tussen Viliger en de meester, maar deze afspraken leidden uiteindelijk niet tot een permanente oplossing.

Klachten

De ouders dienden op 12 januari 2023 een klacht in bij het schoolbestuur. Het schoolbestuur verklaarde de klacht van de ouders op 23 februari 2023 ongegrond, omdat het schoolbestuur vond dat het handelen van de meester acceptabel en passend was en de ouders genoeg waren betrokken en geïnformeerd.

Op 20 februari 2023 dienden de ouders ook een klacht in bij de klachtencommissie. Er vond geen herstelgesprek tussen Viliger en de meester plaats. De school stelde als voorwaarde voor dit gesprek dat de ouders hun klacht bij de klachtencommissie zouden intrekken, maar de ouders wilden dat niet. Daarnaast wilden de ouders dat er tenminste één van hen bij dit gesprek aanwezig zou zijn, maar de school stond dit niet toe. Tijdens de klachtenprocedure bij de klachtencommissie heeft wel een bemiddelingsgesprek tussen de meester, Viliger en de moeder onder begeleiding van een herstelbemiddelaar plaatsgevonden. Dit gesprek is beëindigd doordat de moeder eerder met Viliger weg is gegaan. Op 9 januari 2024 verklaarde de klachtencommissie de klacht uiteindelijk – met uitzondering van het klachtonderdeel over de interne klachtbehandeling – ongegrond.

Veiligheidsplan en protocollen

De school beschikte op 18 november 2022 over een veiligheidsplan en een omgangsprotocol. Ook monitorde de school jaarlijks de veiligheid van haar leerlingen. Naar aanleiding van het incident op 18 november 2022 stelde de school een protocol "fysiek beperkend handelen" op. Daarin staat beschreven in welke situaties een leraar een leerling mag vastpakken. Op het protocol staat dat het protocol van mei 2023 dateert. De school deelde dit protocol bij de start van het schooljaar 2023-2024 met het team en in oktober 2023 met de ouders van haar leerlingen.

2.3 Mening

2.3.1 De mening van Viliger

Volgens Viliger was met school afgesproken dat hij een time-out mocht nemen tijdens de gymles als dat nodig was. Hij mocht dan naar de kleedkamer om tot rust te komen. Op 18 november 2022 wilde Viliger een time-out nemen. De meester ging hem achterna richting de kleedkamer. Viliger had het gevoel dat hij onmogelijk weg kon komen uit de kleedkamer. Viliger wilde vluchten en vroeg de meester om weg te gaan. De meester luisterde niet en Viliger ging daarna in de aanval door de meester met zijn tas te slaan. Dit was voor Viligers gevoel nodig om zichzelf te verdedigen. De meester

pakte hem toen bij zijn keel en duwde hem tegen de muur op het bankje, waardoor Viliger zeker vijf seconden niet meer kon ademen. De meester liet Viliger uiteindelijk los en ging bellen. Viliger kreeg die dag een officiële time-out en mocht de les niet meer in. Hij moest op de gang van de school blijven.

Viliger kreeg daarna gedeeltelijk thuis les, maar hij kreeg daarvoor geen materiaal van school mee. Viliger mistte zijn vrienden, maar hij was blij dat hij de meester niet meer tegenkwam.

Viliger vindt dat de meester straf moet krijgen. Ook vindt Viliger dat de meester geen les meer mag geven. Als de meester geen les meer had gegeven, had Viliger tenminste alle dagen weer naar school gekund. Verder wil Viliger voorkomen dat de meester andere kinderen pijn doet. Viliger is namelijk bang dat andere kinderen hetzelfde overkomt.

2.3.2 De mening van de ouders

Volgens de ouders had de meester tijdens het gesprek op 7 december 2022 erkend dat hij Viliger bij zijn keel had vastgepakt en herhaalde de meester dit tijdens het gesprek op 8 december 2022. Na het gesprek op 8 december 2022 zei de school dat Viliger gewoon weer terug naar school kon komen. De ouders wezen de school op de vertrouwensbreuk en mishandeling. De ouders vroegen de school onder meer wat de school ging doen aan de vertrouwensbreuk tussen Viliger en de meester en wat de school ging doen om te zorgen dat Viliger weer veilig naar school zou kunnen. Ook vroegen de ouders wat de school zou doen om te voorkomen dat dit nog eens gebeurt. De school gaf aan nog een gesprek te willen plannen omdat er nog emoties speelden en dat Viliger ondertussen naar school moest omdat de drempel anders zo hoog werd. Die middag zei de school dat zij de leerplichtambtenaar zou inschakelen als de ouders Viliger de volgende dag niet naar school zouden brengen. De ouders hadden op dat moment zelf al contact opgenomen met de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar en jeugdconsulent van de gemeente probeerden een gesprek te krijgen met de school om Viliger zo snel mogelijk veilig op school te krijgen. Maar de school weigerde met hen te spreken.

Uiteindelijk was er op 20 december 2022 een gesprek met de ouders, leraren, IB-er, tijdelijke directrice en orthopedagoog.⁹ De ouders hadden van tevoren aangekondigd dat de orthopedagoog mee zou komen naar het gesprek. De school gaf aan dit soort gebeurtenissen alleen intern¹⁰ te willen bespreken. De orthopedagoog mocht daarom van de school niet bij het gesprek zijn. Pas toen de ouders een klacht indienden, wilde de school met een extern persoon¹¹ in gesprek. Dit mocht van de school alleen een onderwijsconsulent zijn. Het gesprek met de onderwijsconsulent vond vanwege de wachttijd en de start van de nieuwe directrice uiteindelijk pas in februari plaats.

Viliger had eerst geen huiswerk, geen boeken en geen opdrachten meegekregen. Het aanleveren van huiswerk verliep uiteindelijk ook niet soepel. Viliger werd niet ingedeeld voor opdrachten. Ook kreeg Viliger een rekenboek zonder planning of uitleg toegezonden en was er lange tijd onduidelijk wie het aanspreekpunt voor huiswerk was. Toen Viliger weer deels naar school ging, werd geprobeerd het contact te herstellen door bij de meester in de klas te eten. Maar toen ontstonden er zorgen bij de dyslexiebegeleider, de vervoerder en de juf over de mentale toestand van Viliger. De ouders wilden vanwege deze zorgen dat tenminste één van hen bij het herstelgesprek tussen Viliger en de meester aanwezig zou zijn. Bovendien voelde het voor de ouders niet goed om Viliger in zijn eentje met drie volwassenen in gesprek te laten gaan, want Viliger was minderjarig en getraumatiseerd. De meester, IB-er en

⁹ Dit is iemand die gespecialiseerd is in ontwikkelings-, opvoedings- en leerproblematiek.

¹⁰ Dit betekent alleen met mensen die bij de school werken.

¹¹ Dit betekent mensen die niet bij de school werken.

orthopedagoog zouden namelijk in ieder geval bij het gesprek aanwezig zijn. Uiteindelijk heeft het herstelgesprek helemaal niet plaatsgevonden, omdat de school eiste dat de ouders de klacht bij de klachtencommissie zouden intrekken. De ouders hebben dat niet gedaan, omdat zij dan moesten aangeven dat de klacht was afgehandeld en dat was niet het geval.

Volgens de website van de school zou er sinds mei 2023 een protocol "fysiek beperkend handelen" zijn. Maar dit kan volgens de ouders niet kloppen omdat Viliger toen nog op school zat en de klachtenprocedure toen nog liep. De ouders willen dat de school een vernieuwd protocol invoert dat breed wordt gedeeld met alle ouders, leerlingen en leraren. Daarbij willen de ouders dat een onafhankelijk iemand toezicht houdt op naleving van het protocol, omdat de ouders het bezwaarlijk vinden dat de school incidenten zelf evalueert.

De ouders willen voorkomen dat andere kinderen hetzelfde overkomt. Verder willen de ouders erkenning voor het trauma dat Viliger is aangedaan.

2.3.3 De mening van de school

De school zegt dat de meester Viliger tijdens de gymles probeerde te kalmeren, maar dat dit niet lukte. Viliger schold, schopte, sloeg de meester met zijn tas en wilde boos terug naar school lopen. De meester moest Viliger vastpakken, omdat hij wilde voorkomen dat Viliger weg zou lopen. De meester belde toen een collega voor hulp. Daarna besloot de meester om Viliger een time-out te geven. Die time-out hield in dat Viliger de rest van de dag bij een andere leraar buiten zijn eigen klas werd geplaatst. Dit was volgens de toen geldende afspraken. Aan het einde van de dag sprak de meester samen met een andere leraar met Viliger. Daarbij bespraken zij hoe Viliger een volgende keer kan reageren als hij zo hoog in zijn emoties zit. Viliger heeft toen sorry gezegd.

Viliger is daarna tweeënhalve week gewoon naar school gekomen totdat de ouders Viliger vanaf 7 december 2022 ziek meldden. De meester vertelde de ouders dat zijn duim mogelijk de keel van Viliger raakte toen hij hem vastpakte, maar dat hij Viliger niet bij zijn keel had vastgepakt. De school sprak met de ouders af dat Viliger gewoon weer naar school zou komen, maar de ouders besloten om Viliger toch thuis te houden. De ouders eisten dat Viliger geen les meer zou krijgen van de meester en dat Viliger de meester niet meer tegen zou komen op school. Het was voor de school niet mogelijk aan deze eisen van de ouders te voldoen. Er was geen andere passende groep waar Viliger kon worden geplaatst.

Op 20 december 2022 wilden de ouders niet alleen over de terugkeer van Viliger maar ook over de veiligheid op en het vertrouwen in de school spreken. De tijdelijke directrice gaf aan dat de orthopedagoog dan niet verder aan het gesprek kon deelnemen. De ouders waren het daar niet mee eens. Daardoor kon het gesprek niet verder gaan over het vertrouwen. Er was wel afgesproken dat Viliger na de kerstvakantie op maandagen zou meedoen met de gymles. Er zou dan een plek zijn waar hij zich zo nodig kon terugtrekken. Op vrijdagen zou Viliger voorlopig niet deelnemen aan de gymles. Ondanks deze afspraken, vroegen de ouders op 8 januari 2023 om een aangepast rooster voor Viliger. De school stemde in met een aangepast rooster, omdat zij de ouders tegemoet wilde komen. De school deelde het plan voor de schooldagen en thuisdagen op 11 januari 2023 met de ouders.

Vanaf 23 januari 2023 gaf de school Viliger huiswerk mee voor thuis. Huiswerkopdrachten kwamen elke vrijdag in de Classroom te staan en als er materialen nodig waren werden die in Viligers postvakje gelegd. Viliger volgde thuis lessen via een online lessysteem (basispoort) of werkte vanuit schoolboeken die in zijn postvakje werden gelegd. De school heeft niet Viligers mening gevraagd over of

hij thuis onderwijs wilde krijgen, maar de juf besprak wel regelmatig met Viliger hoe het thuisonderwijs verliep. Zij woog de mening van Viliger mee bij de vorm en inhoud van het thuisonderwijs. Viliger gaf aan dat hij de hulp van zijn moeder thuis prettig vond en dat het werk goed te maken was, maar dat hij zich soms wel alleen voelde. Verder verzorgde de school op verzoek van de ouders begeleiding voor de ouders zodat de ouders Viliger bij het huiswerk konden begeleiden. De ouders mailden de juf met vragen over het huiswerk en ook de meester beantwoordde vragen van de ouders over het huiswerk.

De school ontving op de dagen dat Viliger weer naar school ging geen signalen dat hij zich niet veilig voelde. De school zag daarom geen aanleiding om veiligheidsmaatregelen te treffen. De leraren bekeken vaak hoe het met Viliger ging door 's ochtends aan hem te vragen hoe het met hem was of door de dag aan het einde van de dag met hem te evalueren. De ouders verboden de school meerdere keren om zonder hen met Viliger in gesprek te gaan over wat er was gebeurd. De school probeerde meerdere keren de bezwaren van de ouders weg te nemen. Ook werden er meerdere herstelgesprekken met de ouders en Viliger gezamenlijk gevoerd. Verder schakelde de school een onderwijsconsulent in voor bemiddeling en ook tijdens de klachtenprocedure vond bemiddeling plaats. De moeder beëindigde laatste bemiddeling door met Viliger weg te lopen. De school geeft naar aanleiding van het onderzoek van de Kinderombudsman aan dat zij zich achteraf gezien misschien niet had moeten laten leiden door de wil van de ouders. Op basis van "Het beste besluit voor het kind"¹² had de school misschien wel met Viliger moeten spreken over wat zijn wensen waren.

De school was niet verplicht om een protocol "fysiek beperkend handelen" op te stellen, maar zij besloot dit wel te doen. De school deelde het protocol met het team en de ouders, maar zij deelde het niet met de leerlingen. De school vindt dit namelijk niet goed voor het veiligheidsgevoel van haar leerlingen, want de school wil lichamelijk ingrijpen door een leraar niet normaal maken. De school vertaalt het protocol alleen wanneer nodig op de basis van de leeftijd van het kind.

2.3.4 Reactie van de ouders op de mening van de school

De ouders hebben het gevoel dat de school ernstig tekort is geschoten in haar zorgplicht naar Viliger toe en ook in de ondersteuning naar de meester toe. De school had de meester volgens hen moeten helpen door bijvoorbeeld ondersteuning/hulp vanuit het samenwerkingsverband te vragen of door de meester traumasensitief onderwijs te geven. De ouders hebben het vermoeden dat er geen protocollen waren voor wat een leraar van de school wel of niet mocht inzetten qua fysiek beperkend handelen tegen leerlingen.

De ouders betwisten dat de school zou hebben gehandeld volgens het destijds geldende protocol "grenzen aan gedrag". Volgens hen heeft de school niet alle punten uit dat protocol uitgevoerd. Zo heeft er geen gesprek plaatsgevonden met de ouders, Viliger, meester en directrice over de situatie. Ook zijn er geen afspraken gemaakt over het voorkomen van het gedrag. Verder zijn de afspraken na de time-out niet vastgelegd in een handelingsplan, is er geen aantekening in Esis (het leerlingvolgsysteem) gemaakt en heeft de school geen brief met officiële waarschuwing gestuurd.

¹² "Het beste besluit voor het kind" is een door de Kinderombudsman ontwikkeld stappenplan voor professionals om besluiten te nemen die in lijn zijn met kinderrechten: <https://www.kinderombudsman.nl/het-beste-besluit-voor-het-kind>.

2.3.5 Reactie van de school op het standpunt van de ouders over het protocol "grenzen aan gedrag"

De school reageert dat het protocol "grenzen aan gedrag" in 2018 is opgesteld en dat dit protocol in het schooljaar 2019-2020 is overgegaan in het omgangsprotocol. De punten die de ouders noemen gaan over het oude protocol "grenzen aan gedrag". Dit protocol gold niet meer tijdens het incident tussen Viliger en de meester. Er is gehandeld naar de richtlijn in het omgangsprotocol. Na de time-out zijn er meerdere gesprekken gevoerd met Viliger, de ouders en de leerkracht. Daarbij zijn volgens de school afspraken gemaakt over het voorkomen van het gedrag. De weergave ervan, inclusief de afspraken, is genoteerd in Esis. Een officiële brief wordt pas gestuurd als er na verschillende time-outs of in een gevaarlijke situatie overgegaan wordt tot een schorsing.

3 Beoordeling

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beoordeelt de Kinderombudsman de klacht van Viliger en zijn ouders. De Kinderombudsman doet dit door per klachtonderdeel te toetsen of de school in lijn heeft gehandeld met het Kinderrechtenverdrag en de Nederlandse wet (zie 'Bijlage 1' voor een toelichting op de toepasselijke kinderrechten en Nederlandse wetsartikelen). Bij deze toetsing is aangesloten bij het stappenplan "Het beste besluit voor het kind". Hierin staat beschreven hoe een organisatie in lijn met kinderrechten een besluit kan nemen, zonder de belangen van anderen uit het oog te verliezen.¹³

3.2 De klacht

De klacht die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: "De school zorgde niet voor een veilige schoolomgeving nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt. Daarna bood de school geen geschikte hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs. De school hield bij dit alles onvoldoende rekening met de mening van Viliger."

De Kinderombudsman splitste deze klacht uit naar de volgende twee klachtonderdelen:

1. De school zorgde niet voor een veilige schoolomgeving nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt. Daarbij hield de school onvoldoende rekening met de mening van Viliger.
2. De school bood geen geschikte hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs. Daarbij hield de school onvoldoende rekening met de mening van Viliger.

3.3 De beoordeling van de Kinderombudsman

De Kinderombudsman vindt klachtonderdeel 1 gegrond en klachtonderdeel 2 ongegrond. Hieronder volgt per klachtonderdeel een toelichting.

3.4 Toelichting op het oordeel

3.4.1 *Klachtonderdeel 1: de school zorgde niet voor een veilige schoolomgeving nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij de keel had vastgepakt*

De Kinderombudsman vindt dit klachtonderdeel gegrond. De Kinderombudsman stelt vast dat de school aan de eisen uit de Nederlandse wet voldeed. Ook ziet de Kinderombudsman dat de school in ieder geval grotendeels de stappen uit het protocol "grenzen aan gedrag"/omgangsprotocol doorliep. Maar om te bepalen wat in het belang van Viliger en zijn ontwikkeling was, had de school in gesprek met Viliger moeten nagaan wat hij nodig had om zich weer veilig te voelen op school. Door dat niet te doen, handelde de school onvoldoende in lijn met Viligers rechten uit het Kinderrechtenverdrag. De Kinderombudsman licht dat hieronder toe.

¹³ <https://www.kinderombudsman.nl/het-beste-besluit-voor-het-kind>.

In de Nederlandse wet is vastgelegd dat scholen een veiligheidsplan moeten hebben en dat zij de veiligheidsbeleving van hun leerlingen moeten monitoren.¹⁴ De school beschikte over een veiligheidsplan en nam ook jaarlijks een veiligheidsmonitor af. Daarmee voldeed de school aan de vereisten van de Nederlandse wet.

De ouders en de school verschillen van mening of het protocol "grenzen aan gedrag" of het omgangsprotocol van toepassing was en of de stappen uit deze protocollen goed zijn doorlopen. De Kinderombudsman stelt vast dat de stappen uit beide protocollen nagenoeg gelijk zijn en dat de school de stappen uit de protocollen grotendeels heeft doorlopen. Zo voerde de school in ieder geval op de dag van het incident een gesprek met Viliger, werden de ouders die dag via de ouderapp geïnformeerd en is in het leerlingendossier van Viliger een aantekening gemaakt van het incident. Naderhand voerde de school ook meerdere gesprekken met Viliger en de ouders.

Niettemin mist de Kinderombudsman in deze gesprekken een belangrijk aspect. Op grond van het Kinderrechtenverdrag moest het belang van Viliger voorop staan bij iedere beslissing die door de school werd genomen.¹⁵ Het belang van het kind kun je alleen goed onderzoeken als je de mening van het kind vraagt. Viliger had bovendien ook het recht om zijn mening te geven als er belangrijke beslissingen werden genomen die hem raakten.¹⁶ Dit geldt dus ook voor beslissingen die raken aan de veiligheid van Viliger op school. Als Viliger zich niet veilig voelde op school, had dat mogelijk invloed op zijn rechten op ontwikkeling, bescherming tegen geweld en onderwijs.¹⁷ Om te onderzoeken óf en welke maatregelen eventueel nodig waren, moest de school met Viliger praten en aan hem vragen wat hij nodig had om zich weer veilig te voelen op school. Bij de gesprekken met Viliger moest de school bovendien rekening houden met de kwetsbaarheid van Viliger vanwege zijn leeftijd en hoogbegaafdheid en ook zorgen voor een veilige omgeving.¹⁸

De Kinderombudsman vindt dat de school onvoldoende laat zien dat zij aan voornoemde vereisten uit het Kinderrechtenverdrag voldeed. De school geeft slechts aan dat zij geen veiligheidsmaatregelen trof, omdat zij geen signalen van onveiligheid ontving op de dagen dat Viliger weer op school was. De Kinderombudsman vindt deze houding van de school te passief. De school sprak meerdere keren met Viliger, maar niet blijkt dat zij vroeg wat Viliger nodig had om zich weer veilig te voelen op school. De Kinderombudsman vindt dat de school dit – zeker gezien de kwetsbaarheid van Viliger – wel had moeten doen.

De Kinderombudsman ziet daarbij wel dat het ingewikkeld was voor de school om met Viliger te praten. De ouders hadden de school namelijk verboden om alleen met Viliger over het incident in de kleedkamer te praten. Maar de Kinderombudsman vindt dat van de school als professional verwacht mag worden dat zij zich inspant om de zorgen van de ouders te bespreken en weg te nemen. De school zegt dat zij dit heeft geprobeerd, maar zij verwijst daarbij naar gespreksverslagen waar dat niet uit blijkt. Ook moesten de ouders van de school hun klacht bij de klachtencommissie intrekken voordat er volgens de school een gesprek tussen Viliger en de meester kon plaatsvinden. De Kinderombudsman vindt net als de klachtencommissie dat de school de situatie daarmee onnodig bemoeilijkte. Daardoor is Viliger een belangrijk moment ontnomen om zijn mening te kunnen geven over zijn gevoel van veiligheid op school.

De school erkent dit in feite zelf ook door aan te geven dat zij op basis van "Het beste besluit voor het kind" misschien wel met Viliger had moeten spreken over wat zijn

¹⁴ Artikel 4c van de Wet op het primair onderwijs.

¹⁵ Artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag.

¹⁶ Artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag.

¹⁷ Artikelen 6, 19 en 28 van het Kinderrechtenverdrag.

¹⁸ <https://www.kinderombudsman.nl/het-beste-besluit-voor-het-kind>.

wensen waren. De Kinderombudsman vindt dat de school dit inderdaad had moeten doen. Door dit niet te doen stelde de school het belang van Viliger onvoldoende voorop en voldeed zij onvoldoende aan zijn rechten om zijn mening te geven en opontwikkeling, bescherming tegen geweld en onderwijs. De school slaagde daarmee onvoldoende in het bieden van een veilige schoolomgeving voor Viliger. De Kinderombudsman vindt dit klachtonderdeel daarom gegrond en doet in paragraaf 4.3 hierover een aanbeveling aan de school.

3.4.2 *Klachtonderdeel 2: de school bood geen hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs*

De Kinderombudsman vindt dit klachtonderdeel ongegrond. De Kinderombudsman vindt dat de school zich bij het bieden van hulp en begeleiding bij het (thuis)onderwijs voldoende hield aan de kinderrechten van Viliger. De Kinderombudsman licht dat hieronder toe.

In de Nederlandse wet staat dat de school op verzoek van de ouders een leerling (deels) kan vrijstellen van het onderwijs op school en (deels) thuisonderwijs kan toestaan. De school moet daarbij bepalen welke onderwijsactiviteiten in de plaats komen voor het onderwijs op school.¹⁹ Verder geldt ook bij dit klachtonderdeel dat het belang van Viliger op grond van het Kinderrechtenverdrag voorop moest staan.²⁰ Om te onderzoeken wat het beste was voor Viliger moest de school ook hierover met Viliger praten.²¹ Van belang is dat, ook toen Viliger thuis kwam te zitten, hij het recht had om zich te ontwikkelen en het recht had op onderwijs.²²

De Kinderombudsman vindt dat de school voldoende laat zien dat zij aan voornoemde vereisten uit het Kinderrechtenverdrag voldeed. De ouders en Viliger geven aan dat Viliger eerst geen hulp en begeleiding kreeg bij het thuisonderwijs. De Kinderombudsman kan zich echter voorstellen dat de hulp en begeleiding bij het thuisonderwijs in december nog niet op gang kwam, omdat de ouders Viliger eerst ziek meldden en er daarna ook nog gesprekken plaatsvonden over een volledige terugkeer van Viliger naar school. Vaststaat dat de school binnen enkele dagen nadat de ouders daar in januari om verzochten een voorstel voor een aangepast rooster met hen deelde. Daarnaast geven de ouders aan dat het aanleveren van huiswerk niet soepel verliep, maar de school geeft aan dat zij er binnen twee weken voor zorgde dat Viliger toegang had tot een digitale lesomgeving en dat de schoolboeken in zijn postvakje werden gelegd. Daarbij geeft de juf aan dat zij met Viliger afstemde hoe het thuisonderwijs verliep. Bovendien konden de ouders met hun vragen over het huiswerk bij de juf of meester terecht. Op de dagen dat Viliger wel naar school ging draaide hij mee in zijn eigen klas, zat hij bij groep 7 of kreeg hij dyslexiebegeleiding. De school zorgde er hiermee voor dat, binnen de mogelijkheden die er waren, Viliger zich kon blijven ontwikkelen en onderwijs kon volgen. De Kinderombudsman vindt dat de school zich hiermee bij het bieden van hulp en begeleiding bij het (thuis)onderwijs voldoende hield aan de kinderrechten van Viliger. De Kinderombudsman verklaart dit klachtonderdeel daarom ongegrond.

Daarbij merkt de Kinderombudsman op dat de school wel aan Viliger had moeten vragen of hij überhaupt thuisonderwijs wilde volgen. De ouders verzochten weliswaar namens Viliger om een aangepast rooster, maar de school erkent dat zij niet aan Viliger heeft gevraagd of hij thuisonderwijs wilde volgen. De school had dit op grond van het Kinderrechtenverdrag wel moeten doen. Alleen op die manier kon de school onderzoeken of het volgen van thuisonderwijs in het belang was van Viliger. De Kinderombudsman doet hierover ook een aanbeveling in paragraaf 4.3.

¹⁹ Artikel 41 Wet op het primair onderwijs.

²⁰ Artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag.

²¹ Artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag.

²² Artikelen 6 en 28 van het Kinderrechtenverdrag.

3.5 De verschillende protocollen

3.5.1 Het omgangsprotocol en het protocol "grenzen aan gedrag"

Het viel de Kinderombudsman op dat de school in de procedure bij de klachtencommissie noemt dat het protocol "grenzen aan gedrag" van toepassing was op het moment van het incident in de kleedkamer. Dit terwijl de school tijdens het onderzoek van de Kinderombudsman aangeeft dat het omgangsprotocol van toepassing zou zijn. De Kinderombudsman vindt dit verwarrend voor ouders, leerlingen en overige betrokkenen. De Kinderombudsman doet hierover daarom een aanbeveling in paragraaf 4.3.

3.5.2 Het protocol "fysiek beperkend handelen"

De Kinderombudsman beoordeelt de klacht op basis van de situatie zoals die was tijdens het incident in de kleedkamer en de periode direct daaropvolgend. In die periode had de school nog geen protocol "fysiek beperkend handelen". Toch vindt de Kinderombudsman het belangrijk om iets te zeggen over het protocol "fysiek beperkend handelen", omdat dit protocol is opgesteld naar aanleiding van het incident tussen de meester en Viliger in de kleedkamer.

De Kinderombudsman vindt het goed dat de school een protocol "fysiek beperkend handelen" heeft opgesteld. Door het opstellen van dit protocol laat de school zien dat zij de veiligheid van haar leerlingen en leraren belangrijk vindt. De Kinderombudsman is het niet met de ouders eens dat het bezwaarlijk is dat de school op basis van het protocol zelf incidenten evalueert. Op basis van het protocol moeten leraren incidenten in Esis, bij een collega en bij de directie melden. Daarmee wordt de onafhankelijkheid voldoende gewaarborgd en worden geen kinderrechten geschonden. Maar de Kinderombudsman vindt het wél belangrijk dat de school de leerlingen goed informeert. De school geeft aan dat zij het protocol niet met de leerlingen heeft gedeeld omdat zij fysiek ingrijpen door een leerkracht niet wil normaliseren. Maar kinderen hebben het recht op informatie.²³ Daarnaast is het de Kinderombudsman opgevallen dat het protocol ingewikkeld taalgebruik bevat. De Kinderombudsman doet daarom in paragraaf 4.3 een aanbeveling over dit protocol aan de school.

²³ Artikel 17 van het Kinderrechtenverdrag.

4 Conclusie en aanbevelingen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geeft de Kinderombudsman de conclusie van het onderzoek en doet de Kinderombudsman drie aanbevelingen aan de school.

4.2 Conclusie

De klacht die in dit onderzoek centraal stond, luidde als volgt: "De school zorgde niet voor een veilige schoolomgeving nadat Viliger vertelde dat de meester hem bij zijn keel had vastgepakt. Daarna bood de school geen geschikte hulpverlening en begeleiding bij het (thuis)onderwijs. De school hield bij dit alles onvoldoende rekening met de mening van Viliger." De Kinderombudsman splitste de klacht uit naar twee klachtonderdelen en toetste deze aan de kinderrechten van Viliger die zijn vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag.

Het is de Kinderombudsman duidelijk geworden dat het incident tussen Viliger en de meester een enorme impact had op Viliger, zijn ouders en de school. De Kinderombudsman vindt dat de school op grond van het Kinderrechtenverdrag aan Viliger had moeten vragen wat hij nodig had om zich weer veilig te voelen op school. Door dit niet te doen stelde de school het belang van Viliger onvoldoende voorop en voldeed zij onvoldoende aan zijn rechten om zijn mening te geven en op ontwikkeling, bescherming tegen geweld en onderwijs. De Kinderombudsman vindt het klachtonderdeel over de veilige schoolomgeving daarom gegrond. Daarnaast vindt de Kinderombudsman dat de school zich bij het bieden van hulp en begeleiding bij het (thuis)onderwijs uiteindelijk wel voldoende hield aan de kinderrechten van Viliger. De school zorgde ervoor dat, binnen de mogelijkheden die er waren, Viliger zich kon blijven ontwikkelen en onderwijs kon volgen. De Kinderombudsman vindt het klachtonderdeel over het (thuis)onderwijs daarom ongegrond.

4.3 Aanbevelingen

De Kinderombudsman doet de volgende aanbevelingen aan de school zodat de school voortaan nog beter in lijn met kinderrechten handelt:

- Gebruik bij beslissingen over de veiligheid van kinderen op school en het bieden van thuisonderwijs de stappen uit "Het beste besluit voor het kind";
- Zorg dat voor leerlingen en overige betrokkenen op voorhand duidelijk is welk protocol van toepassing is;
- Zet de tekst uit het protocol "fysiek beperkend handelen" om in kindvriendelijke taal en informeer leerlingen op een bij hun leeftijd passende wijze over de afspraken die in het protocol staan

Met vriendelijke groet,

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw

Bijlage 1: Kinderrechtelijk kader en Nederlandse wet

1. Inleiding

In dit kinderrechtelijk kader wordt een toelichting gegeven op de kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag die van toepassing waren op de situatie van Viliger. Ook wordt kort beschreven wat er in de Nederlandse wet staat over veiligheid op school.

2. Het Kinderrechtenverdrag

Het Kinderrechtenverdrag is gemaakt door de Verenigde Naties en bestaat sinds 1989.²⁴ De Nederlandse regering keurde het Kinderrechtenverdrag in 1995 goed.²⁵ Sindsdien moet Nederland zich houden aan de kinderrechten die hierin staan. De Verenigde Naties richtten een Kinderrechtencomité op dat controleert of landen het Kinderrechtenverdrag naleven.²⁶ Om landen te helpen bij het goed uitvoeren van het Kinderrechtenverdrag schrijft het Kinderrechtencomité General Comments. Hierin legt het Kinderrechtencomité uit hoe één of meerdere kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag moeten worden begrepen.²⁷

2.1 Het belang van het kind voorop

In artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag staat dat een organisatie²⁸ het belang van het kind voorop moet stellen als zij een beslissing neemt die het kind (of een groep kinderen) raakt.²⁹ Deze verplichting geldt ook voor een school. Om te bepalen wat in een bepaalde situatie in het belang van het kind is, kunnen verschillende kinderrechten uit het Kinderrechtenverdrag belangrijk zijn. In de situatie van Viliger gaat het in ieder geval om het recht om zijn mening te geven, het recht op ontwikkeling en bescherming tegen geweld en het recht op veilig onderwijs. Deze kinderrechten lichten we hieronder toe.

2.2 Het recht om je mening te geven en op informatie

In artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag staat dat ieder kind het recht heeft om zijn mening te geven als er belangrijke beslissingen worden genomen over zijn leven. Dit geldt ook voor het onderwijs en in situaties waarin een kind slachtoffer is van geweld.³⁰ Aan de mening van het kind moet passend belang worden gehecht, rekening houdend met de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Artikel 12 moet samen worden gelezen met artikel 17 van het Kinderrechtenverdrag. Hierin staat dat ieder kind het recht heeft op toegang tot informatie omdat dit belangrijk is voor het kind om een eigen mening te kunnen vormen. Het Kinderrechtencomité heeft uitgelegd wat ervoor nodig is om een kind op een betekenisvolle manier zijn mening te laten geven.

²⁴ A/RES/44/25.

²⁵ *Trb.* 1990, 170.

²⁶ Artikel 43 van het Kinderrechtenverdrag.

²⁷ Zie voor een overzicht van alle General Comments die het Kinderrechtencomité heeft opgesteld: <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crc/general-comments>.

²⁸ Deze verplichting geldt volgens het Kinderrechtenverdrag voor openbare en particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn, rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten en wetgevende lichamen.

²⁹ Artikel 3, lid 1, van het Kinderrechtenverdrag.

³⁰ UN Document CRC/C/GC/12, par. 105-109 en par. 118-121.

Daarvoor moeten de volgende vijf stappen worden gevolgd:

1. Zorg dat het kind goed geïnformeerd zijn mening kan vormen;
2. Stel het kind in staat zijn mening vrijelijk te uiten;
3. Weeg de mening van het kind mee in de besluitvorming;
4. Laat het kind weten wat er met zijn mening is gedaan;
5. Stel het kind in staat om in verweer te komen tegen een beslissing.³¹

Het Kinderrechtencomité zegt dat het recht van het kind om zijn mening te geven moet worden gezien als een continu proces. Dit betekent dat het kind tijdens het hele proces betrokken moet worden bij beslissingen die over hem gaan en niet slechts op één moment.³²

2.3 Het recht op ontwikkeling en bescherming tegen geweld

In artikel 6 van het Kinderrechtenverdrag staat dat ieder kind het recht heeft op leven, overleven en ontwikkeling.³³ Het begrip ontwikkeling moet breed worden opgevat. Het gaat niet alleen over de lichamelijke maar ook de geestelijke, spirituele, morele, psychologische en sociale ontwikkeling van het kind.³⁴ Als een kind te maken krijgt met geweld heeft dat duidelijk een negatieve invloed op de ontwikkeling van het kind.³⁵ Artikel 6 moet daarom samen worden gelezen met artikel 19 van het Kinderrechtenverdrag. Hierin staat dat ieder kind het recht heeft op bescherming tegen alle vormen van geweld, zowel in het gezin als daarbuiten.³⁶

2.4 Het recht op veilig onderwijs

In artikel 28 van het Kinderrechtenverdrag staat dat ieder kind recht heeft op onderwijs. Ook bepaalt dit artikel dat als een school bestraffende maatregelen neemt, deze in lijn moeten zijn met kinderrechten en de menselijke waardigheid. Dit betekent onder meer dat elke vorm van onbehoorlijk, denigrerend en grof gedrag van leraren naar een kind verboden is.³⁷ Als een kind gevaarlijk gedrag vertoont kunnen leraren in uitzonderlijke omstandigheden dwang toepassen om de controle te behouden. Dwang mag alleen worden toegepast als het noodzakelijk is en moet zo minimaal en kort mogelijk zijn. Leraren moeten worden opgeleid en begeleid om ervoor te zorgen dat het inzetten van dwang zoveel mogelijk wordt beperkt. De gebruikte methodes moeten veilig zijn en in verhouding staan tot de situatie. Daarbij mag een kind niet opzettelijk pijn worden gedaan.³⁸ Verder geeft het Kinderrechtencomité aan dat leerlingen zich in hun eigen tempo moeten kunnen ontwikkelen en dat lesmethoden op de behoeften van de leerling moeten worden afgestemd.³⁹

³¹ UN Document CRC/C/GC/12, par. 41-47.

³² UN Document CRC/C/GC/12, par. 133.

³³ Artikel 6, lid 1, van het Kinderrechtenverdrag.

³⁴ UN Document CRC/C/GC/13, par. 62

³⁵ UN Document CRC/C/GC/13, par. 15.

³⁶ Artikel 19, lid 1, van het Kinderrechtenverdrag.

³⁷ M. Blaak e.a., *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden: Defence for Children 2012, p. 438 (digitale versie).

³⁸ UN Document CRC/GC/8, par. 15.

³⁹ 15 UN Document CRC/C/GC/1, par. 9.

3. Wet op het primair onderwijs

Volgens de Wet op het primair onderwijs (WPO) zijn basisscholen verplicht om te zorgen voor veiligheid op school. Onder veiligheid wordt verstaan de sociale, psychische en fysieke veiligheid van leerlingen.⁴⁰ De WPO stelt basisscholen verplicht om een actief veiligheidsplan op te stellen. Verder zijn basisscholen verplicht de veiligheidsbeleving van hun leerlingen te monitoren.⁴¹

Basisscholen kunnen op verzoek van de ouders een leerling vrijstellen van het deelnemen aan bepaalde onderwijsactiviteiten. De basisscholen bepalen bij de vrijstelling welke onderwijsactiviteiten voor de leerling in de plaats komen van die waarvan vrijstelling is verleend. Hierbij kan een leerling (deels) thuisonderwijs krijgen dat het klassikale onderwijs (deels) vervangt.⁴²

⁴⁰ Artikel 4c, lid 2, van de Wet op het primair onderwijs.

⁴¹ Artikel 4c, lid 1, van de Wet op het primair onderwijs.

⁴² Artikel 41, lid 2, van de Wet op het primair onderwijs.

kinder ombudsman

Dit is een publicatie van de
Kinderombudsman

26 augustus 2025

www.kinderombudsman.nl